

Sterke toename verbruik rondhout voor houtvezel- producten

De verwerking van industrieel rondhout in Nederland is in 2014 sterk toegenomen en ligt op het hoogste niveau sinds 2007. Deze groei is voornamelijk toe te schrijven aan de verwerkers van houtvezelproducten, maar ook de zagerijsector verwerkte meer rondhout dan in 2013. Daarnaast nam de export van Nederlands rondhout toe. Er doen zich opvallende ontwikkelingen voor in de rondhoutverwerkende industrie in Nederland.

Sterke toename verbruik rondhout voor houtvezel-

Rondhoutverwerking toegenomen

Uit de jaarlijkse rondhoutenquête¹, blijkt dat het volume verwerkt rondhout in 2014 voor het tweede achtereenvolgende jaar is gestegen. Het totale volume² komt uit op 812.000 m³. Dit is het hoogste niveau sinds 2007. De stijging komt grotendeels voor rekening van de bedrijven die rondhout tot houtvezelproducten verwerken. De zagerijsector heeft zich ook hersteld. De andere rondhoutverwerkende sectoren, zoals verwerkers van paalhout en klompenfabrikanten zitten nog ruim onder het niveau van voor de economische crisis. Het verwerkte volume uit het Nederlandse bos steeg met 8% tot 576.000 m³, wat neerkomt op 71% van de totale hoeveelheid verwerkt rondhout. Hieronder worden de belangrijkste ontwikkelingen in diverse sectoren verder toegelicht.

Houtvezelverwerkers

Binnen de rondhoutenquête worden producten zoals houtpellets, houtkrullen en houtmeel samengebracht onder de noemer houtvezelproducten. Het betreft bijvoorbeeld rondhout dat wordt verwerkt tot krullen en zaagsel voor bodembedekking in de dierhouderij (ook bekend onder de term animal bedding). Daarnaast wordt er in Nederland sinds enkele jaren rondhout gebruikt voor de productie van houtpellets. De afgelopen jaren is het verwerkte volume aan rondhout in deze productgroep sterk toegenomen, van 78.000 m³ in 2012 naar 177.000 m³ in 2014. Ruim 83% van dit rondhout is afkomstig uit Nederland. Er is slechts een beperkt aantal Nederlandse bedrijven die rondhout verwerken tot deze houtvezelproducten. Om de huidige marktsituatie beter in beeld te brengen zijn de twee belangrijkste spelers op de markt, Plomp en Zonen B.V. (Plospan) en Martens Eko

B.V., geïnterviewd.

Voor de productie van animal bedding wordt al langere tijd rondhout gebruikt. Dit betreft houtvezel (krullen) van hoge kwaliteit, met name bedoeld voor paardenstallen in de professionele paardensport en de paardenfokkerij.

Deze kwaliteit houtvezel is stofarm en wordt veel gebruikt in die sector, omdat de gevoelige longen en luchtwegen van paarden hierdoor zo min mogelijk worden belast. Deze kwaliteit houtvezel kan alleen worden geproduceerd door vers rondhout te schaven. Resthout is te droog en bevat na verwerking teveel stof, wat er niet geheel uitgefilterd kan worden. De vraag naar dit hoogwaardige product is de afgelopen jaren sterk toegenomen, met name uit het buitenland. 80 tot 85% van het productvolume voor animal bedding wordt geëxporteerd.

Daarnaast wordt er inmiddels ook rondhout gebruikt voor de productie van de minder hoogwaardige houtvezel voor animal bedding. Dit is het gevolg van een beperktere beschikbaarheid van resthout uit de Nederlandse houtverwerkende industrie in de afgelopen jaren, waardoor deels is overgestapt op rondhout. Dit is goedkoper dan het resthout van verder weg te betrekken. De verminderde beschikbaarheid van resthout is veroorzaakt doordat er de afgelopen jaren minder hout is verwerkt als gevolg van de

Tabel 1 Nederlandse rondhoutverwerkende industrie in 2014 (x 1.000 m³ werkhout met schors)

Sector	Verbruik		Inkoop	Aantal
	2013	2014	Nederland 2014	bedrijven 2014
Zagerijen	493	510	364	85
Zagerijen tropisch	9	20	n.v.t.	6
Klompenmakers	9	9	7	11
Papier/kartonfabrikanten	*	*	*	1
Plaatfabrikanten	*	*	*	1
Palenfabrikanten	55	57	6	18
Houtvezelproducenten	106	177	149	4

* Geen verbruik opgegeven i.v.m. herleidbaarheid tot individuele bedrijven.

economische crisis en doordat steeds meer bedrijven zelf het resthout zijn gaan benutten. Nu de houtverwerking en daarmee ook het volume resthout weer toeneemt, is het echter niet de verwachting dat het rondhout weer vervangen zal worden door resthout. De machines zijn immers aangepast op het rondhout, maar bovendien is de hoge kwaliteit materiaal voor veel afnemers de standaard geworden, aldus Rober Plomp van Plomp en Zonen B.V. "Inmiddels wordt dit type product ook voor andere dieren gebruikt, bijvoorbeeld in kippenstallen. Deze gebruikers zullen niet snel meer overstappen naar een minder hoogwaardig product", stelt Plomp.

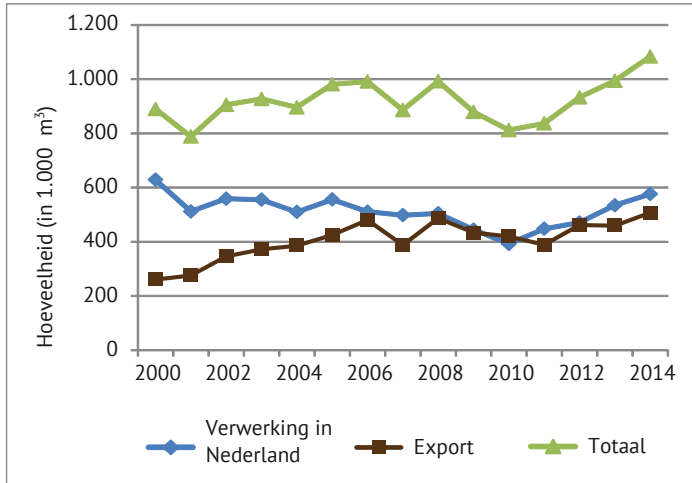
1 Er zijn in totaal 134 rondhoutverwerkers en 26 exporteurs geëquêteerd. De respons was 82%.

2 Alle volumes in dit Bosbericht zijn uitgedrukt in m³ werkhout met schors.

3 Boosten, M., C. de Groot, A. Winterink & J. Oldenburger. 2014. De markt van resthout en gebruikt hout in 2012. Wageningen, Stichting Probos.

4 Schelhaas, M.J., A.P.P.M. Clerckx, W.P. Daamen, J.F. Oldenburger, G. Velema en , P. Schnitger, H. Schoonderwoerd en H. Kramer. 2014. Zesde Nederlandse Bosinventarisatie: methoden en basisresultaten. Wageningen, Alterra.

producten

Figuur 1 Verbruik en export van rondhout afkomstig uit het Nederlandse bos in de periode 2000-2014

Voor de productie van houtpellets wordt pas sinds enkele jaren in beperkte mate rondhout gebruikt. Dit betreft alleen rondhout van lage kwaliteit, zoals stammen met rot en kromme stamstukken. Dit rondhout is niet geschikt voor de plaatindustrie. De totale productie van houtpellets in Nederland in 2014 bedroeg circa 275.000 ton. Het aandeel rondhout in de grondstof hiervoor is 11%. De reden dat men sinds enkele jaren rondhout is gaan gebruiken voor de productie van houtpellets, is de hoge inkoopprijs van

sterk afhankelijk zijn van het beschikbare volume aan resthout en de prijs daarvan. Wouter Martens (Martens Eko B.V.): “Doordat wij nu flexibel zijn in de keuze tussen rondhout en resthout, houden we de inkooprijzen veel meer stabiel.” Als gevolg van twee zachte winters stagneert de vraag naar pellets vanuit Nederland momenteel, maar voor de lange termijn is de verwachting dat deze vraag zal blijven toenemen. Op dit moment wordt circa 75% van alle in Nederland geproduceerde houtpellets geëxporteerd.

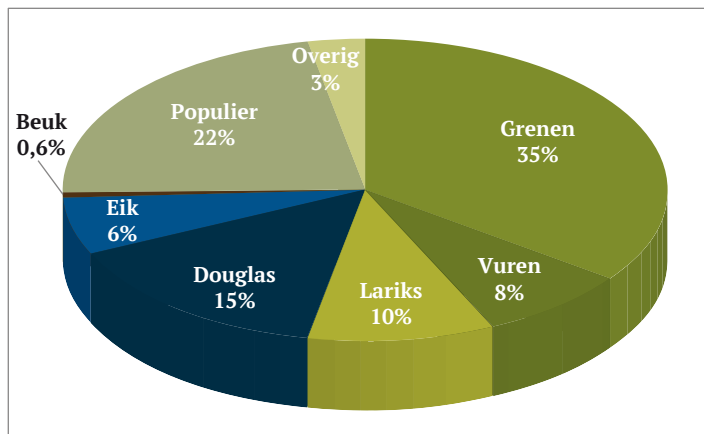
resthout (zaagsel en houtchips). De grondstof voor de productie van houtpellets in Nederland bestaat voor 79% uit droog resthout en 21% uit vers resthout⁵. Die 21% resthout is dus nu deels vervangen door rondhout. Hoe dit volume zich gaat ontwikkelen zal

Zagerijen

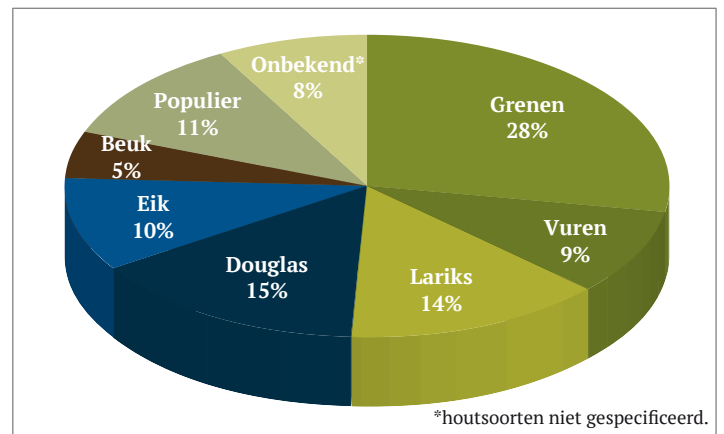
De Nederlandse rondhoutzagerijen hebben in 2014 ongeveer 4% meer rondhout verwerkt dan het jaar ervoor. Het aandeel van de zagerijen in de totale rondhoutverwerking is gedaald van 68% in 2013 naar 63% (ca. 510.000 m³) in 2014. Dit wordt met name veroorzaakt door de sterke stijging in het verwerkte rondhoutvolume door houtvezelproducten. Van het door zagerijen verwerkte rondhout was 71% afkomstig uit Nederland. Er hebben zich geen noemenswaardige veranderingen voorgedaan in de procentuele verdeling over de houtsoorten (zie figuur 2). Wat wel opvalt, is de toename van 75% in het absolute volume verzaagd eiken. Procentueel blijft het aandeel van eik met 6% echter gering. Verder is er een vrij sterke stijging te zien bij lariks (23%) en populieren (16%), soorten die steeds schaarser worden in het Nederlandse bos⁴.

Tropisch hardhout verdubbeld

De zes Nederlandse zagerijen die tropisch rondhout verzagen hebben in 2014 circa 20.000 m³ tropisch rondhout verzaagd. Dit is een ruime verdubbeling ten opzichte van het jaar ervoor. Veel van dit hout was

Figuur 2 Nederlands rondhoutverbruik naar houtsoort in 2014 (totaal = 809.000 m³ met schors)

Figuur 3 Export Nederlands rondhout naar houtsoort in 2014 (totaal = 507.000 m³ met schors)

*houtsoorten niet gespecificeerd.

afkomstig uit eerder aangelegde voorraden. 92% van het volume betreft Azobé. Het overige is Bilinga en Sipo.

Meer export Nederlands rondhout

De export van Nederlands rondhout is ten opzichte van 2013 met een kleine 5% toegenomen tot 508.000 m³ (tabel 2). Bij het vezelhout is de stijging redelijk gelijk verdeeld over de diverse houtsoorten, zowel voor naald- als loofhout. Grenen (31%) is hier nog altijd verreweg de belangrijkste houtsoort. Het totale geëxporteerde volume eik nam met ruim 50% toe, voornamelijk in het vezelhout. In procenten van het totaal blijft het aandeel eik met 5% echter gering. Bij het geëxporteerde zaag-, kist- en profielhout is er een opvallende verdubbeling van het volume populier, al is dit totale volume maar klein (7.000 m³). Waarschijnlijk wordt dit mede veroorzaakt door het kappen van de tijdelijke bossen in het noorden van het land. Het geëxporteerde volume fineerhout bestaat alleen uit populier.

Tabel 2 Nederlandse export van rondhout afkomstig uit het Nederlandse bos per sortiment (x 1.000 m³ met schors)

	2013	2014
Zaaghout	109	127
Fineerhout	3	4
Vezelhout	371	375
Paalhout	1	2
Totaal	484	508

Gecertificeerd hout

In 2014 is er 402.000 m³ rondhout met FSC of PEFC certificaat verwerkt, wat neerkomt op net iets meer dan 50% van de totale hoeveelheid verwerkt rondhout. Het aandeel hout uit gecertificeerd bos is toegenomen met 7% ten opzichte van 2013. Deze stijging wordt vrijwel geheel veroorzaakt door een toename van PEFC gecertificeerd hout (+17%). Aangezien er in Nederland nog geen bos PEFC gecertificeerd is, heeft dit dus betrekking op het geïmporteerde volume. Veel rondhoutverwerkers en exporteurs geven aan dat er vraag is naar PEFC gecertificeerd hout en dus behoefte is aan PEFC gecertificeerd bos in Nederland. Van het totale volume in Nederland verwerkt gecertificeerd hout in 2014 is 58% FSC en 42% PEFC gecertificeerd. Van het totale in 2014 geëxporteerde rondhoutvolume was 35% (177.000 m³) voorzien van een FSC (92%) of PEFC certificaat.

Werkgelegenheid in de sector

Binnen de enquête over 2014 is de bedrijven voor het eerst gevraagd naar de werkgelegenheid. Uit de respons is een schatting gemaakt van de totale werkgelegenheid in de rondhoutverwerkende industrie. In totaal biedt de rondhoutverwerkende industrie op dit moment (peildatum 2015) werk aan 570 tot 610 fte. Bijna 90% van de werknemers is man. Voor zowel de mannen als vrouwen geldt dat ongeveer 70% van de werknemers ouder is dan 35 jaar. Ongeveer 75% van de bedrijven verwacht dat het aantal fte de komende jaren gelijk zal blijven, 20% verwacht extra mensen te zullen gaan aannemen en slechts 5% verwacht een daling.

Tabel 3 Werkgelegenheid in fte in de Nederlandse rondhoutverwerkende industrie in 2015 (exclusief exploitatie en exporteurs)

	Totaal	Man	Vrouw
Leeftijdscategorie			
<25	60-70	60-70	<10
25-35	110-120	100-110	10-20
35-45	170-180	140-150	10-20
>45	230-240	200-210	20-30
Totaal	570-610	500-540	40-80

Conclusie

Het totale verwerkte en geëxporteerde volume rondhout uit het Nederlandse bos is het afgelopen jaar toegenomen. Het oogstvolume in 2014 komt uit op bijna 1,1 miljoen m³, een stijging van bijna 9% ten opzichte van 2013. Na enkele jaren met een beperkte vergroting van de oogst, heeft deze in 2014 sterk doorgezet. Het meest in het oog springend is de toename in het volume geoogst eiken als industrieel rondhout (+87%). Dit is een logisch gevolg van het groeiende aandeel eik in het Nederlandse bos⁴. Het volume geoogst populieren nam met 22% toe. Dit laatste is mede het gevolg van het opruimen van tijdelijke bossen op landbouwgrond in het noorden van Nederland. De vergroting van de oogst lijkt mede het gevolg geweest van de hoge houtprijzen. Met de huidige stabilisatie/lichte daling van de prijzen is het dan ook de vraag of deze trend zich doorzet.

Casper de Groot

Foto's voorblad: Voorbeelden van houtvezelproducten, pellets en animal bedding (bron: Plospan)